

14.02.2022

UPA2022/51

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Nunatsinni illoqarfinni avinngarusimasuniittuni peqqissaaviit minnerni nakorsaqarniarneq aammalu peqqinnissaqarfimmi sulisunik amigaateqarneq pillugu Naalakkersuisut UPA2023 nallertinnagu nassuiaasioqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigissaassaattut siunnersuut.

(Naleqqap Inatsisartunut ilaasortaaitai)

Tunngavilersuut:

Kalaallit Nunaat isorartoqaaq nunaqartuusugut tamatta tamanna nalugunangilarput, illoqarfinni inuit tamarmik najugaqartitinnngillat, soorunami aamma illoqarfiit nunaqarfeqartitserput, nunarput isorartugaluqaluni sineriammi illoqarfiit 18-it nunaqarfiillu 60-it missaaniittut inuit katillugit 57.000 missaaniipput. Illoqarfinni nunaqarfinnilu umiarsuakkut timmisartukkullu angallanneq eqqarsaatigalugu, illoqarfiit ilai avinngarusimaqaat, taakkulu angallannikkut imaaliallaannaq tikinneqarsinnaanatik inissisimapput nakorsaqaratillu, ilaatigullu pinngortitarsuup peqqarniissinnaasumik inissisimasarnera pissutigalugu allaat ullorpassuit tikinneqarsinnaasaratik. Amerlasuutigut toqqissisimananneqaaq, tassami peqqinnissaqarfiup sullissinera eqqarsaatigigaanni illoqarfiit ilaat avinngarusimasumi inissisimagaluartunik aalajangersimasumik nakorsaqartitinnngillat, arlaatigut ajutoortoqarpat ikiuigasuarinnaasumik.

Nalunngilarput sukkasuumik ikiuisoqassappat angallannikkut aatsaat piffissarujussuaq atoqqaarlugu pisoqarsinnaasartoq. Nunatsinni peqqinnissaqarfik aammalu nakorsaqarniarneq unammillernartortaartoq ilisimaneqarluarpoq. Ukiuni kingullerni annertusiartuinnarpoq¹. Illoqarfinni avinngarusimasuni peqqinnissaqarfiit nakorsanik atorfinitsitsiniartarnerat aammalu

¹ <https://sermitsiaq.ag/kl/misissuisimaneq-tupaallatsitsisoqaalajangersimasumik-nakorsaqarnikkut-toqusartut-ikilisarput>

Naleraq

inuttassarsiuisaraluarlutik ukiuni arlalinngortuni ajornartorsiuterujussuannngornikuuvoq. ”Kalaallit Nunaani peqqinnissaqarfik atuisut isaannit isigalugu” misissuinermi nalunaarusiamilu takutinneqarpoq nakorsassaaleqineq innuttaasunut assigiinngitsutigut kinguneqartartoq². Assersuutigiinnarlugu nappaammik suussusersiniaanermi aammalu nakorsartinnermi sulisullu taarsaannerannik peqquteqartunik innuttaasut eqqugaasarlutik.

Assersuutigineqarsinnaavoq Ittoqqortoormiit. 2009-mili Ittoqqortoormiit kommuneqarfik Sermersuumut atavoq innuttaasullu Naatsorsueqqissaartarfiup kisitsisaataani 2020-mi 345-runik amerlassuseqarput. Ukiut qulit ingerlaneranni 2010-miit 2020-ip tungaanut innuttaasut ikiliartorput, piffissamilu tassani 130-it qulaallugit ikileriarsimallutik. Soorunami innuttaasut ikiliartornerat tunngavilersoraanni ilaatigut aamma paasinarpoq peqqutit ilagigaat illoqarfimmi avinngarusimalluinnartumi nakorsaqarunnaarneq, tamannalu peqqutaalluni illoqarfimmut allamut aammalumi nunatta avataanut nuuttartut kiisalu ilinniagaqareerlutik arlaannillumi peqquteqarlutik aallarsimaguni nunaminnut angerlaqqinneq ajortut takussaalerlutik.

Ittoqqortoormiut ima avinngarusimatigaaq kujammut qiviaraanni Kalaallit Nunaanni illoqarfik sanileq qaninnerpaaq tassaalluni Tasiilaq 800-900 km akornanni ungasitsigisumiittoq, avammullu qiviaraanni nunarsuarmi nuna eqqissisimatitat annersaat kisimi takussaalluni.

Massakkut pissutsit imaapput napparsimalluni pisariaqartitsilluni nakorsamik takuneqarnissaq aatsaat Ittoqqortoormiuniit kitaanut imaluunniit nunanut allanut aallaqqaarluni nakorsiarartoqarsinnaalluni. Nakorsarmi pisariaqartitaq ilaatigut aatsaat inuk nakorsarneqarnissaminut inortuereersoq paasineqartarpoq, inuup nappaataa imaluunniit ajoqutaa nakorsarneqarsinnaajunnaareersoq.

Illoqarfiit avinngarusimasumiittut peqqinnissaqarfikkut katatat takussaasut ilaanniittuaannasserpat? Piffissanngunnginnerpa siuarsaaneq illoqarfiit annerni kisimi takussaanerunani aamma illoqarfinni peqqissaavii minnerni takussaaqqilernissaa?

² Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfik atuisut isaannit isigalugu, Statens Institut for Folkesundhed, 2020, qupp. 20

Naleraq

Ilimagilluinnarparami avinngarusimasumiittut nakorsaqaqalissappata imalunniit peqqinnissaqarfimmi sulisunik amigaatinik peqalerpata imaluunniit nakorsaqaqqilissappata innuttaasut nunaminnut uteraqqilissasut aamma inuit illoqarfimmut nunaqarfimmullu nuuffigerusutaminnut nuukkusuttut nuussinnaalissasut kiisalu kalaaleqatigut suliffimmi taama avinngarusimatigisumiittumi misiliiartorusuttut tikeqqittalissasut.

Avinngarusimasumiinneq pissutaalluni ilaatigut oqartussaniit sumiginnagaasutut misigisarneq ilungersunartarsinnaasaqaaq, ilimagilluinnarparalu avinngarusimasooqatikkalu oqariartuutigut assigiikannersimassasut oqaatsit uku anninnerini:

”Haluu uagut aamma maaniippugut, avinngarususimasorujussuarmiikkaluarluta ilissituulli Kalaallit Nunaanni innuttaaqataavugut, innutaasut allaanerussuteqanngilagut aamma pisariaqartitagut allaanerunngillat”.

Ilisimaarivara Peqqinnissaq pillugu ataatsimiititaliarsuup suliadini ajornartorsiummut attuumassutilimmik suliaqartoqartoq. Taamaakkaluartoq neriuppunga una siunnersuut ajornartorsiummut ersarissaataasinnaasoq aammalu ajornartorsiutip itisilerluakkamik suliarineqarnissaanut taputartuunneqarsinnaassasoq. Siunnersuumimmi uani anguniarpara Naalakkersuisut illoqarfinni minnerni avingarususimasumi inissisimasunik nakorsassaaleqineq ajornartorsiut annertungaartoq misissorluassagaat aammalu nassuiaammi ajornartorsiutit annertussusaat pillugu aaqqiissutissanillu takutitsiumaartut, taakkualu aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai misissorluarnissaat pisariaqarluinnarmat.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Pilersaarusiortermermi A/C-fuldmægtigimik ataatsimik sulisitsinissaq annertunerpaamik missingersorneqarpoq, 500.000 kr.-inik naleqartumik.

Namminersortunut aningaasaatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Soqanngilaq

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Soqanngilaq